

Bodil Mortensson
Ledningsstaben

Möte i rådet för den officiella statistiken 2020-10-22

Närvarande:

Joakim Stymne	SCB (ordförande)
Nils Öberg	Försäkringskassan
Herman Sundqvist	Skogsstyrelsen
Olivia Wigzell	Socialstyrelsen
Jan Cedervärn	Jordbruksverket
<i>(ersätter Christina Nordin)</i>	
Christina Sandström	Skolverket
<i>(ersätter Peter Fredriksson)</i>	
Björn Risinger	Naturvårdsverket
Ole Settergren	Pensionsmyndigheten
<i>(ersätter Daniel Barr)</i>	
Maria Knutson Wedel	Sveriges lantbruksuniversitet
Maria Törnfeldt	Riksgälden
<i>(ersätter Hans Lindblad)</i>	
Gunilla Nordlöf	Tillväxtverket
Mattias Viklund	Trafikanalys
Marie Haldorson	SCB
Joakim Malmdin	SCB
Bodil Mortensson	SCB

Anmält förhinder:

Robert Andrén	Energimyndigheten
---------------	-------------------

1. Inledning

Mötet inleddes med att Joakim Stymne hälsade alla välkomna. Ett särskilt välkommen till Gunilla Nordlöf, Tillväxtverket och Mattias Viklund, Trafikanalys då dessa myndigheter är nya i rådet för den officiella statistiken fr.o.m. 2020. En presentationsrunda av de närvarande genomfördes.

Minnesanteckningarna från förra rådsmötet godkändes.

Dagordningen godtogs och fastställdes.

Joakim Stymne informerade om aktuella ämnen från SCB:s horisont. Det har varit ett händelserikt år. Ett intensivt arbete har bedrivits inom ramen för målbilden för den officiella statistiken. Corona har dock satt stark prägel på det senaste halvåret. SCB genomförde, i likhet med andra myndigheter, en snabb omställning till hemarbete. En planering gjordes för olika scenarier och hur det skulle kunna påverka statistikproduktionen. I början av juni meddelade Joakim övriga SAM hur SCB:s kontinuitetsplanering såg ut. Förutom omställningen och planeringen som kom till en följd av pandemin har det varit intressant att se hur snabbt ny statistik har kunnat tas fram. Veckovis dödstatistik liksom mer frekvent ekonomisk statistik och specialanalyser av ekonomiska effekter av pandemin har rönt särskilt stor uppmärksamhet.

I ”Sedan sist”-dokumentet finns mer beskrivet vad som hänt sedan förra rådsmötet. Några exempel:

- Det är nu fyra arbetsgrupper knutna till rådet. Arbetsgruppen för användbarhet och tillgänglighet har återstartat med ett möte i maj och förväntas vara en viktig instans i realiserandet av en del av målbildens aktiviteter.
- SCB genomför årligen grundutbildning för nyanställda i statistikproduktionsprocessen. Till vårens utbildningsomgång bjöds övriga SAM in. Inbjudan till höstens utbildningsomgång har skickats ut till kontaktpersonerna på övriga SAM.
- Verksamhetsstödet (VST) kan beskrivas som en handbok i statistikproduktion och beskriver SCB:s gemensamma metoder, verktyg och arbetssätt. Översiktliga processbeskrivningar ur VST finns sedan en tid tillbaka tillgängligt för alla SAM på SAM-forum, med en fördjupning som gäller röjandekontroll. SCB arbetar för att göra VST tillgängligt för alla SAM i sin helhet. Länken till VST på SAM-forum är <https://www.scb.se/sam-forum/hem/scbs-verksamhetsstod/>

Inga frågor fanns på dokumentet som därmed lades till handlingarna.

SCB har flyttat till nya lokaler i Solna strand. I Örebro har vi kontrakt på nuvarande lokaler fram till 2023.

Vid förra rådsmötet diskuterade vi en gemensam artikel om värdet av den officiella statistiken. Tyvärr fick SCB i samma veva en del negativ medieuppmärksamhet avseende arbetskraftsundersökningen, AKU. I samråd med deltagarna vid det rådsmötet beslöt vi att lägga den gemensamma artikeln på is så länge.

Joakim avslutade med att nämna lite om SCB:s och Skolverkets arbete för att hitta lösningar så att uppgifter om enskilda skolhuvudmän och

elevers socioekonomiska förhållanden ska kunna publiceras på skolnivå för andra ändamål än statistik. Vikten av att det finns bra statistik har uppmärksammats på många håll i samhället i och med diskussionen om sekretessen på detta område.

2. Vad har hänt på myndigheterna ur ett statistikperspektiv?

Rådsledamöterna redogjorde vad som hänt på respektive myndighet sedan förra rådsmötet vad gäller statistikrelaterade frågor.

Pandemin har inneburit stora omställningar för SAM. Såväl omställning till hemarbete som planering för att hantera eventuell hög sjukfrånvaro och att tillgodose nya behov av statistik. Statistik och framförallt officiell statistik har kommit högt upp på agendan för många SAM det senaste halvåret. Genomgående har det varit en uppsnabbning av mycket av statistiken men också mycket ny statistik har tagits fram. De flesta SAM har skapat särskild sida på sin webbplats för ”corona-statistik”. En SAM rapporterade att man haft upp till 8 000 besök per dag på sin corona-sida. Pandemin har också ställt publiceringen av officiell statistik i stark belysning då kraven på snabb, mer frekvent publicering och kraftigt nedkortad framställningstid gör det svårt att hinna kvalitetssäkra och ibland även göra vissa bearbetningar innan statistiken publiceras.

Andra utmaningar för den officiella statistiken är de vikande svarsfrekvenserna och tillgången till nya datakällor. Detta är frågeställningar som kan behandlas inom SOS-systemet. Nya datakällor ingår som en del i målbilden för den officiella statistiken.

3. Målbilden för den officiella statistiken

Joakim Stymne gjorde en tillbakablick över arbetet med målbilden. Förslaget att ta fram en gemensam målbild presenterades på rådsmötet 2018. Ett år senare, vid rådsmötet 2019, presenterades ett förslag till målbild och en handlingsplan som rådet ställde sig bakom. Målbilden består av fyra mål, *Aktuell och användbar statistik*, *Lätt att hitta rätt*, *Smart och säker datafångst* samt *Vi gör det bättre tillsammans*. Till målbilden finns en rullande handlingsplan med aktiviteter 1-2 år framåt.

För att realisera handlingsplanen har en särskild beredningsgrupp bildats med representation från ett tiotal SAM. Arbetet med målbildens aktiviteter har kommit igång på ett bra sätt under året. Vi arbetar tillsammans på olika nivåer, rådsmöten, beredningsgrupp, statistikchefsmöten och arbetsgrupperna. Många personer från olika SAM deltar med stort engagemang och för arbetet framåt.

Status för handlingsplanen

Marie Haldorson visade handlingsplanen och redogjorde för status för aktiviteterna.

Vi har kommit en bra bit på vägen i vår gemensamma handlingsplan.

Under det första målet - *Aktuell och användbar statistik* – finns två aktiviteter. Den andra aktiviteten, 2.1 översyn av statistikområden, pågår och den kommer Joakim Malmdin att presentera mer om lite senare. Den första aktiviteten avvaktar vi lite med tills vi har kommit längre med statistikområdesöversynen.

Lätt att hitta rätt – här har vi tre aktiviteter varav två har påbörjats. Vi har fått med en skrivning om en kraftsamling kring officiell statistik i DIGG:s regeringsuppdrag. En utvärdering av myndigheters öppna data som Statskontoret gjorde 2018 ligger till grund för den förstudie som beredningsgruppen genomför nu som en del av aktivitet 2.1.

Smart och säker datafångst – en av aktiviteterna drogs tillbaka av förslagsställaren. För de övriga tre aktiviteterna har vi kommit igång med en, de två övriga ligger lite i vänteläge och kommer att konkretiseras ytterligare.

Vi gör det bättre tillsammans – två aktiviteter slogs ihop då det visade sig att det finns en stark koppling dem emellan. En aktivitet, att erbjuda alla SAM att delta i SCB:s utbildning i statistikproduktionsprocessen för nyanställda, har genomförts en gång och rutiner finns för att fortsätta med den och den kan därmed sägas vara klar.

Förslag till handlingsplan inför 2021

Rådet fick en genomgång av en uppdaterad handlingsplan som tagits fram baserat på input från statistikchefsmötet i mitten av september samt bearbetning av förslag i beredningsgruppen. Handlingsplanen föreslås justeras på följande sätt:

Aktuell och användbar statistik: Aktiviteterna kvarstår. Förslag kom från statistikchefsmötet att även arbeta mer med uppsnabbning av statistiken, liksom att stärka det regionala och lokala perspektivet. Genom att detta är sådant som SAM kan arbeta med var för sig har vi lagt dem utanför handlingsplanen ännu så länge, dessa kan dock prioriteras upp senare. Ett medskick från rådet var att överväga om uppsnabbningen ska läggas i handlingsplanen, utifrån de krav som uppstått i samband med corona och svårigheterna att hinna kvalitets-säkra statistiken. Det är en pedagogisk utmaning att belysa aktualitet å ena sidan och precision å andra sidan. Då detta är ett problem vi delar inom SAM vore det bra att hitta en form för att dela med sig av erfarenheterna på området.

Lätt att hitta rätt: Beredningsgruppen föreslår att fyra nya aktiviteter läggs till handlingsplanen (2.4 -2.6 samt 2.8) och kopplas till att vi vill göra den officiella statistiken mer känd och använd, baserat på ett förslag från Trafikanalys. I övrigt görs endast små justeringar, aktiviteterna kvarstår.

Smart och säker datafångst: Beredningsgruppen föreslår att aktiviteterna för 2020 kvarstår, förutom den som handlar om klassa data ur säkerhetssynpunkt då detta redan är något som myndigheterna arbetar med. En ny aktivitet föreslås, vi ska kunna dela data mellan SAM säkert, effektivt och kostnadsfritt.

Vi gör det bättre tillsammans: Arbetet med att utveckla verksamhetsstödet till alla SAM fortsätter 2021. Gemensam utbildning i statistikproduktionsprocessen för alla SAM är klar, men istället för att gå vidare och utreda SCB:s övriga kurs- och seminarieutbud föreslås att sammanställa behoven av gemensam kompetensutveckling utifrån handlingsplanens övriga delar och hitta rätt ambitionsnivå och upplägg t.ex. av webinarier.

Även möjlighet att kunna dela data för statistikändamål på ett bra sätt mellan myndigheter framfördes som ett område att arbeta vidare med inom ramen för målbildens handlingsplan. Kan man till exempel hitta standarder för att dela data? Det är även viktigt att vi kan dela data på ett **säkert** sätt mellan SAM.

Översyn av statistikområden

Joakim Malmdin presenterade det pågående arbetet med att se över statistikområdena inom den officiella statistiken. Översynen är en av aktiviteterna i handlingsplanen.

Bakgrunden till översynen är bland annat de utvärderingarna som gjordes på uppdrag av regeringen 2017 och 2018 där frågeställningarna var hur flexibelt vårt system är för att anamma aktualitet och relevans över tid och vid stora samhällsförändringar. I mars 2018 gav SCB ut riktlinjer för vad som är officiell statistik. Våren 2019 genomfördes en enkät till SAM för att se vilka behov av förändringar som finns.

Den officiella statistiken är uppbyggd av 22 ämnesområden (som en eller flera SAM har ansvar för), under ämnesområdena finns 112 statistikområden (endast en SAM kan ansvara för ett statistikområde). Varje statistikområde består i sin tur av en eller flera statistikprodukter.

Översynsarbetet är indelat i fyra spår. Under 2020 har arbete gjorts inom 14 (av de totalt 22) ämnesområdena (spår 1-3). Nästa år koncentreras arbetet på de resterande 8 ämnesområdena (spår 4) så att en helhetsbild och lägesrapport kan presenteras till rådsötet. När helhetsbilden väl finns kan således rådet vid sitt möte hösten 2021

diskutera en **gemensam** hemställan till regeringen avseende förordningsförändringar.

Läget vad gäller de 14 ämnesområdena är att det finns färdiga förslag till ändringar för 7 av de 14 och för de övriga 7 behöver mer arbete göras innan färdiga förslag föreligger. Förslagen till förändringar rymmer bland annat förslag om nytt, tredje statistikområde om integration under ämnesområdet *Levnadsförhållanden*. Förslag har även kommit om nya produkter inom befintliga statistikområden.

EU:s expertgranskningar av europeisk statistik

Joakim Malmdin redogjorde för EU:s kommande expertgranskningar. Vart 5-6 år görs expertgranskningar av den europeiska statistiken. SCB, i sin roll som NSI – *National Statistical Institute* – har en samordningsroll i detta arbete gentemot de myndigheter i Sverige som ansvarar för europeisk statistik. Granskningarna kommer att ske hösten 2021 och har fokus på samordning och samarbete, kvalitetsåtagande samt tillgänglighet och tydlighet (enligt principerna i *Riktlinjer för europeisk statistik*). Ett urval kommer att göras av vilka svenska myndigheter som är med i expertgranskningen.

I bilaga 1 visas vilka myndigheter som har ansvar för officiell statistik (SAM) respektive europeisk statistik (ONA).

I den efterföljande diskussionen gavs positiva signaler från de myndigheter som deltagit i arbetet med statistikområdesöversynen. Arbetet med översynen upplevs som lärorikt och är ett bra exempel på gott samarbete mellan SAM – vi gör det bättre tillsammans. Det poängterades också att det är viktigt att det blir en **gemensam** hemställan till regeringen med de förändringar som vi ser bör göras i [förordningen om officiell statistik](#).

4. Övriga frågor och avslutning

SCB för en förteckning över officiella statistikprodukter, ändringar anslås på SAM-forum, [länk till ändringarna i officiella statistikprodukter](#).

Nästa möte i rådet för den officiella statistiken är den **21 oktober 2021, kl. 13.00 – 16.00**.

Joakim Stymne tackade deltagarna för ett inspirerande möte och tackade särskilt de två myndigheter som i och med årets möte lämnar rådet, Naturvårdsverket och Pensionsmyndigheten representerade av Björn Risinger respektive Ole Settergren. Nästa år tillkommer Universitetskanslersämbetet och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd som roterande myndigheter i rådet.

Bilaga 1 Myndigheter ansvariga för svensk officiell statistik respektive europeisk statistik

SAM – statistikansvarig myndighet, ONA – other national authority (europeisk statistik), NSI – national statistical institute

SAM med ansvar för svensk officiell statistik	SAM som även har ansvar för europeisk statistik (ONA och NSI)	Myndigheter med ansvar för europeisk statistik (ONA, NSI och centralbanken)
Centrala studiestödsnämnden		
Domstolsverket		
Försäkringskassan		
Konjunkturinstitutet		
Kungliga biblioteket		
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd		
Myndigheten för kulturanalys		
Pensionsmyndigheten		
Riksgäldskontoret		
Sveriges lantbruksuniversitet		
Arbetsmiljöverket	Arbetsmiljöverket	Arbetsmiljöverket
Brottsförebyggande rådet	Brottsförebyggande rådet	Brottsförebyggande rådet
Ekonomistyrningsverket	Ekonomistyrningsverket	Ekonomistyrningsverket
Finansinspektionen	Finansinspektionen	Finansinspektionen
Havs- och vattenmyndigheten	Havs- och vattenmyndigheten	Havs- och vattenmyndigheten
Kemikalieinspektionen	Kemikalieinspektionen	Kemikalieinspektionen
Medlingsinstitutet	Medlingsinstitutet	Medlingsinstitutet
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Naturvårdsverket	Naturvårdsverket	Naturvårdsverket
Skogsstyrelsen	Skogsstyrelsen	Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen	Socialstyrelsen	Socialstyrelsen
Statens energimyndighet	Statens energimyndighet	Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk	Statens jordbruksverk	Statens jordbruksverk
Statens skolverk	Statens skolverk	Statens skolverk
Statistiska centralbyrån	Statistiska centralbyrån	Statistiska centralbyrån
Trafikanalys	Trafikanalys	Trafikanalys
Tillväxtverket	Tillväxtverket	Tillväxtverket
Universitetskanslersämbetet	Universitetskanslersämbetet	Universitetskanslersämbetet
		Folkhälsomyndigheten
		Migrationsverket
		Polismyndigheten
		Riksbanken